יום א', כ"ד באלול תשס"ו (17 בספטמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

שבוע שמח ושבוע טוב!

"**דע את עמך**" [המשך המסע לקהילות תפוצות ישראל...]

אלג'ריה – אחת מ-3 ארצות ה-"**אמ"ת**", שהן **א**לג'ריה, **מ**רוקו ו**ת**וניסיה. ארצות אלה נקראות גם ארצות ה"מגרב", אלה הארצות בצפון אפריקה המערבית שבהן נמצאו קהילות יהודיות חשובות. תחילת השימוש בכינוי זה – בספרות הגאונים.
היהודים ישבו באלג'ריה כבר בתקופת השלטון המוסלמי [למניינם בשנת 700 לערך]. מספרם גדל באורך ניכר עם בריחת היהודים מספרד בפרעות 5151 [1391] ולאחר גירושם משם כ-100 שנה לאחר מכן. מניין המהגרים החדשים עלה על מספר המקומיים, ובמשך שנים רבות התקיימו באלג'ריה 2 קהילות נפרדות – של מקומיים ושל מגורשים. בראש יהדות אלג'ריה עמדו ענקי התורה: הריב"ש (ר' יצחק בר ששת) והרשב"ץ (ר'שמעון בר צמח דוראן). בתקופה התורכית, נהנו היהודים מאוטונומיה דתית ומשפטית [כפי שנהגו הגויים ברבים מארצות מושבותיהם], ובראשם עמד "מוקדם", שמונה על-ידי השלטונות, ומינה את נושאי התפקידים בקהילות היהודיות. אולם היהודים הוגבלו בתחומים מסויימים, ומדי פעם נרדפו בידי פורעים, הואשמו בביזוי הדת המוסלמית, והיו שנידונו לשריפה ר"ל. עם זאת, העדיפו היהודים מצב זה על פני שלטון נוצרי, וכשנכשלו הספרדים בכיבוש אלג'ריה, חגגו היהודים חג "פורים" משלהם.
לפני מעל לכ-200 שנה, הגיעו לאלג'ריה יהודים מליוורנו שבאיטליה, שנהנו מחסות אירופאית והיו פטורים מהגבלות וממסים שחלו על היהודים המקומיים. הם תפסו מקום חשוב בחיים הכלכליים והמדיניים של אלג'ריה, ועוררו שנאה וקנאה מצד המוסלמים, עד שבשנת 5565 [1805] אירעו פרעות קשות ביהודי אלג'ריה. כשכבשו הצרפתים את אלג'ריה בשנת 5590 [1830] היו היהודים לאזרחי צרפת והתבוללותם גברה בשל החשיפה לתרבות הצרפתית. במלה"ע ה-II, סבלו היהודים מאפליות שהנהיג משטר וישי. בתקופת המאבק האלג'רי לשחרור לאומי, ביקשו היהודים לשמור על אזרחותם הצרפתית, והדבר גרם לטרור מוסלמי אנטי-יהודי ולבריחת היהודים מאלג'ריה שנמשכה עד השגת העצמאות בשנת תשכ"ב [1962]. עם מתן העצמאות ויציאת השלטון הצרפתי, ושוב בשנת תשכ"ז [1967] אחרי מלחמת ששת הימים, שבעקבותיה רבו ההתנכלויות ליהודים, היגרו רוב היהודים – כ-100,000 לצרפת, ומיעוטם – כ-5000 (!) עלו לישראל. באלג'ריה נשארו רק כמה מאות יהודים. בתי-כנסת הפכו למסגדים ונכסי הקהילות הוחרמו.
[אנציקלופדיה לבית ישראל]

מתוך קובץ שאלות ותשובות על אודות מנהגי יהודי המגרב:
ספר תורה לפי מסורת יהדות מרוקו ואלג'יר בתיבת עץ או גלול בעץ חיים?
ספר התורה אצל יהודי מרוקו ורוב ערי אלג'יריה (פרט לקונסטנטין וכן בהרי תוניס וג'רבה) אינו נתון בתוך תיבת עץ או אחר, אלא גלול סביב שני עמודי עץ, ואין זה עניין של

"לדוד מזמור, לה' הארץ ומלואה, תבל ויושבי בה." [תהלים כ"ד 1]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **ראשון** בשבת
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום א', כ"ד באלול תשס"ו (17 בספטמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

לחכות את מנהג אשכנז אלא כן היא דעת הרמב"ם לדעתנו כדי לקיים מצות הגבהה וגלילה לדעתו, וכן גזרו לפני מאות בשנים בספרד, ואין לשנות. ושמעתי שיש בחיפה רב אחד ממוצא מערבי שאינו עולה לתורה אם היא נתונה בתיבה, ולא אמרתי עד כדי כך!
[http://www.toratemet.net/site/detail/detail/detailDetail.asp?detail_id=186342&depart_id=21292]

"לדוד מזמור, לה' הארץ ומלואה, תבל ויושבי בה." [תהלים כ"ד 1]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **ראשון** בשבת
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל